TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. rugsėjo 19 d. *

Byloje C-506/04

dėl *Cour administrative* (Liuksemburgas) 2004 m. gruodžio 7 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. gruodžio 9 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Graham J. Wilson

prieš

Ordre des avocats du barreau de Luxembourg,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijos pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans ir A. Rosas, teisėjai J.-P. Puissochet, R. Schintgen, K. Lenaerts (pranešėjas), E. Juhász, E. Levits, A. Ó Caoimh ir L. Bay Larsen,

* Proceso kalba: prancūzų.

generalinė advokatė C. Stix-Hackl,
posėdžio sekretorė K. Sztranc-Sławiczek, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. kovo 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— G. Wilson, atstovaujamo advokato L. Lorang, *QC* C. Vajda ir *barrister* V. Sloane,

— Liuksemburgo advokatūros, atstovaujamos advokatų C. Ossola ir C. Kaufhold,

— Liuksemburgo vyriausybės, atstovaujamos S. Schreiner, padedamo advokato L. Dupong,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos C. Bergeot-Nunes ir G. de Bergues,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* A. Cingolo,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos R. Caudwell, padedamos *barrister* M. Demetriou,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A. Bordes ir H. Støvlbæk,

susipažinęs su 2006 m. gegužės 11 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/5/EB, skirtos padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija (OL L 77, p. 36), išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą, kilusį dėl to, kad Liuksemburgo advokatų taryba (toliau – Advokatų taryba) atsisakė įrašyti Jungtinės Karalystės pilietį G. J. Wilson į Liuksemburgo advokatų registrą.

Teisinis pagrindas

Direktyva 98/5

3 Pagal Direktyvos 98/5 2 straipsnio 1 dalį:

„Kiekvienas advokatas turi teisę verstis nuolatine 5 straipsnyje nurodyta veikla bet kurioje kitoje valstybėje narėje pagal savo buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą."

4 Direktyvos 98/5 3 straipsnis „Registracija kompetentingoje institucijoje" nustato:

„1. Teisininkas, pageidaujantis verstis advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje jis įgijo savo profesinę kvalifikaciją, registruojasi tos valstybės kompetentingoje institucijoje.

2. Priimančiosios valstybės narės kompetentinga institucija įregistruoja advokatą šiam pateikus pažymėjimą, patvirtinantį jo registraciją buveinės valstybės narės kompetentingoje institucijoje. Ji gali reikalauti, kad buveinės valstybės narės kompetentingos institucijos pažymėjimas būtų išduotas ne anksčiau kaip prieš tris mėnesius. Apie registraciją ji praneša buveinės valstybės narės kompetentingai institucijai.

<...>" (Pataisytas vertimas)

5 Direktyvos 98/5 5 straipsnis „Veiklos sritis“ nustato:

„1. Atsižvelgiant į 2 ir 3 dalis, teisininkas, besiverčiantis advokato praktika pagal savo buveinės šalies profesinį vardą, vykdo tas pačias profesinės veiklos rūšis kaip teisininkas, besiverčiantis advokato praktika pagal atitinkamą priimančiosios valstybės narės profesinį vardą, ir gali, *inter alia*, teikti konsultacijas savo buveinės valstybės narės teisės, Bendrijos teisės, tarptautinės teisės ir priimančiosios valstybės narės teisės klausimais. Bet kuriuo atveju jis turi laikytis nacionaliniuose teismuose taikomų procesinių taisyklių.

2. Valstybės narės, kurios savo teritorijoje tam tikros kategorijos advokatams leidžia rengti dokumentus dėl teisės valdyti mirusių asmenų turtą suteikimo bei teisės į žemę suteikimo ar perdavimo, kurią kitos valstybės narės suteikia ne advokatams, o kitų profesijų atstovams, gali nesuteikti teisės verstis šiomis profesinės veiklos rūšimis teisininkams, besiverčiantiems advokato praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, suteiktą vienoje iš pastarųjų valstybių narių.

3. Priimančioji valstybė narė gali reikalauti, kad teisininkai, kurie verčiasi advokato praktika pagal savo buveinės šalies profesinį vardą, versdamiesi advokato praktika, susijusia su atstovavimu klientui arba gynyba teismo procese, ir tiek, kiek priimančiosios valstybės narės teisė palieka teisę tokia veikla verstis teisininkams, besiverčiantiems advokato praktika pagal tos valstybės profesinį vardą, dirbtų kartu su teisininku, kuris verčiasi advokato praktika atitinkamoje teisminėje institucijoje ir, jei būtina, būtų atsakingas tai institucijai, arba su *„avoue“*, besiverčiančiu praktika joje.

Nepaisant to, kad būtų užtikrintas sklandus teisingumo sistemos veikimas, valstybės narės gali nustatyti konkrečias kreipimosi į aukščiausiuosius teismus taisykles, pavyzdžiui, dėl tam tikrą specializaciją turinčių advokatų dalyvavimo.“

6 Direktyvos 98/5 9 straipsnis „Motyvų išdėstymas ir teisės gynimo priemonės“ numato:

„Sprendimai neatlikti 3 straipsnyje numatytos registracijos arba panaikinti tokią registraciją bei sprendimai dėl drausminių priemonių taikymo turi būti motyvuoti.

Dėl tokių sprendimų turi būti numatyta teisės gynimo priemonė teisme pagal vidaus teisės nuostatas.“

7 Direktyvos 98/5 10 straipsnyje „Vienodų sąlygų taikymas kaip ir priimančiosios valstybės narės advokatui“ nustatyta:

„1. Teisininkui, besiverčiančiam advokato praktika pagal jo buveinės šalies profesinį vardą, kuris efektyviai ir reguliariai ne trumpiau kaip trejus metus priimančiojoje valstybėje narėje praktikavo tos valstybės teisę, įskaitant Bendrijos teisę, jam siekiant įgyti priimančiosios valstybės narės advokato profesiją netaikomos (1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos) Direktyvos 89/48/EEB (dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos (OL L 19, 1989, p. 16)) 4 straipsnio 1 dalies b punkto sąlygos. „Efektyvi ir reguliari praktika“ – tai faktinis veiklos vykdymas be pertrūkių, išskyrus tuos, kurie susiję su kasdienio gyvenimo įvykiais.

<...>

3. Teisininkas, besiverčiantis advokato praktika pagal savo buveinės šalies profesinį vardą, kuris efektyviai ir reguliariai vertėsi advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje ne trumpiau kaip trejus metus, tačiau trumpesnį laikotarpį praktikavo tos valstybės narės teisę, gali gauti tos valstybės kompetentingos institucijos leidimą įgyti advokato profesiją priimančiojoje valstybėje narėje ir teisę verstis advokato praktika pagal profesinį vardą, atitinkantį profesiją toje valstybėje narėje, nereikalaujant laikytis Direktyvos 89/48 <...> 4 straipsnio 1 dalies b punkte numatytų sąlygų, pagal toliau nurodytas sąlygas ir tvarką:

a) priimančiosios valstybės narės kompetentinga institucija atsižvelgia į efektyvų ir reguliarų vertimąsi profesine veikla minėtą laikotarpį ir visas priimančiosios valstybės narės teisės srities žinias bei profesinę patirtį, taip pat dalyvavimą paskaitose ar seminaruose priimančiosios valstybės narės teisės klausimais, įskaitant profesinę praktiką ir veiklą reglamentuojančias taisykles;

<...>"

Nacionalinė teisė

8 Pagal 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo dėl advokato profesijos (*Mémorial A*, 1991, p. 1110, toliau – 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymas) 5 straipsnį:

„Advokato praktika negali verstis nė vienas asmuo, kuris nėra įrašytas į Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje egzistuojantį advokatūros registrą."

9 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 6 straipsnis nustato:

„1. Norintis būti įrašytas į registrą asmuo turi:

a) pateikti numatytus nepriekaištingos reputacijos įrodymus;

b) įrodyti, kad jis atitinka priėmimo atlikti praktiką sąlygas.

Išimtinais atvejais asmenims, atlikusiems profesinę praktiką savo buveinės valstybėje ir galintiems įrodyti, kad turi ne mažesnę kaip penkerių metų profesinę patirtį, Advokatų taryba gali netaikyti tam tikrų sąlygų praktikai atlikti;

c) būti Liuksemburgo arba vienos iš Europos Bendrijų valstybių narių pilietis. Susipažinusi su teisingumo ministro nuomone, Advokatų taryba, remdamasi abipusiu principu valstybės, ne Europos Bendrijų narės, atžvilgiu, kurios pilietis yra kandidatas, gali netaikyti šios sąlygos. Tas pats taikoma kandidatams, Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje turintiems politinio pabėgėlio statusą ir įgijusiems prieglobsčio teisę.

2. Prieš įrašymą į advokatų registrą kandidatai į advokatus, dalyvaujant advokatūros pirmininkui ar jo atstovui, Kasaciniame teisme duoda tokią priesaiką: „Prisiekiu būti ištikimas Didžiajam Hercogui, laikytis Valstybės Konstitucijos ir įstatymų, gerbti teismus, nepatarinėti ar neatstovauti jokiose bylose, kurias vadovaudamasis savo sąžine laikysiu neteisingomis.“

10 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymo dėl 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/5/EB, skirtos padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija, perkėlimo į Liuksemburgo teisę ir dėl: 1) pakeisto 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo dėl advokato profesijos pakeitimo; 2) 1999 m. gegužės 31 d. Įstatymo dėl buveinės suteikimo bendrovėms pakeitimo (*Mémorial A*, 2002, p. 3202, toliau – 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymas) 14 straipsnis pakeitė šias įrašymo į advokatų sąrašą sąlygas.

11 Be kita ko, šis 14 straipsnis prie 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies pridėjo d punktą, kuris nustato tokią įrašymo į advokatų sąrašą sąlygą:

„Mokėti kalbą, kuria leidžiami teisės aktai, ir administracines bei teismuose vartojamas kalbas pagal 1984 m. vasario 24 d. Įstatymą dėl kalbų vartojimo."

12 Teisės aktų leidimo kalbą reglamentuoja 1984 m. vasario 24 d. Įstatymo dėl kalbų vartojimo (*Mémorial A*, 1984, p. 196) 2 straipsnis:

„Įstatymai ir juos įgyvendinantys teisės aktai leidžiami prancūzų kalba. Kai prie įstatymų ir kitų teisės aktų pridedamas vertimas, autentiškas yra teisės akto tekstas prancūzų kalba.

Jeigu ankstesnėje pastraipoje nenurodytą teisės aktą priėmė valstybės arba komunos organas arba viešoji įstaiga, autentiškas yra tekstas ta kalba, kuria jį priėmė ši institucija.

Šiuo straipsniu nenukrypstama nuo nuostatų, taikomų tarptautinėmis konvencijomis reglamentuojamose srityse.“

13 Administracijos ir teismuose vartojamas kalbas reglamentuoja 1984 m. vasario 24 d. Įstatymo dėl kalbų vartojimo 3 straipsnis:

„Sprendžiant administracinius klausimus, ginčo ir ne ginčo tvarka bei teismuose gali būti vartojamos prancūzų, vokiečių ar liuksemburgiečių kalbos, nepažeidžiant specialiųjų nuostatų dėl tam tikrų sričių.“

14 Pagal 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymo 3 straipsnio 1 dalį tam, kad advokatas, kuris įgijo savo profesinę kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje nei Liuksemburgo Didžioji Hercogystė (toliau – Europos advokatas), šioje valstybėje narėje galėtų verstis advokato praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, jis privalo būti įrašytas į vienos iš šios valstybės narės advokatūrų registrą.

15 To paties įstatymo 3 straipsnio 2 dalis nustato:

„Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės Advokatų taryba, gavusi Europos advokato prašymą leisti verstis savo praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, įrašo jį į advokatūros registrą po egzamino žodžiu, per kurį Advokatų taryba gali patikrinti, ar Europos advokatas moka bent jau tas kalbas, kurios nurodytos 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies d punkte, ir atsižvelgdama į 1991 m.

rugpjūčio 10 d. Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies a punkte, c punkto pirmajame sakinyje ir d punkte nurodytus dokumentus bei pažymėjimą, patvirtinantį Europos advokato registraciją buveinės valstybės narės kompetentingoje institucijoje. <...>

<...>"

16 Pagal 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymo 3 straipsnio 3 dalį į registrą neįrašyti sprendimai, numatyti šio straipsnio 2 dalyje, turi būti motyvuoti ir perduoti atitinkamam advokatui, ir dėl jų galima „pareikšti ieškinį kaip numatyta 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 26 straipsnio 7 dalyje ir po jo einančiuose straipsniuose pagal ten nustatytas sąlygas ir tvarką".

17 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 26 straipsnio 7 dalis numato, be kita ko, galimybę suinteresuotajam asmeniui, jeigu jį atsisakoma įrašyti į advokatūros registrą, kreiptis į Drausmės ir administracinę tarybą (*Conseil disciplinaire et administratif*).

18 Šio organo sudėtį reglamentuoja šio įstatymo 24 straipsnis:

„1. Šiuo įstatymu įsteigiama Drausmės ir administracinė taryba, kurią sudaro 5 į I advokatų sąrašą įrašyti advokatai, kurių keturis balsų dauguma išrenka Liuksemburgo advokatūros visuotinis susirinkimas, vieną – Dykircho advokatūros visuotinis susirinkimas. Liuksemburgo advokatūros visuotinis susirinki-

mas išrenka keturis pavaduojančius narius, vieną – Dykircho advokatūros visuotinis susirinkimas. Kiekvieną tikrąjį narį, negalintį dalyvauti tarybos posėdyje, pagal vyresniškumo tvarką pakeičia tos pačios advokatūros išrinktas pavaduojantis narys, o negalintį dalyvauti pavaduojantį narį pakeičia kitos advokatūros išrinktas pavaduojantis narys.

2. Nariai skiriami dvejų metų kadencijai, kuri skaičiuojama nuo po jų išrinkimo ateinančios rugsėjo 15 dienos. Jei atsilaisvina tikrojo ar pavaduojančio narių vietos, naujus narius paskiria Drausmės ir administracinė taryba. Paskirtų tikrųjų narių ir pavaduojančių narių įgaliojimai baigiasi tada, kai baigiasi išrinktojo nario, kurį jie pakeičia, įgaliojimai. Drausmės ir administracinės tarybos nariai gali būti perrenkami.

3. Drausmės ir administracinė taryba išsirenka pirmininką ir jo pavaduotoją. Kai pirmininkas ir jo pavaduotojas negali dalyvauti posėdyje, Tarybai vadovauja didžiausią darbo stažą turintis tikrasis narys. Mažiausią darbo stažą turintis tarybos narys eina sekretoriaus pareigas.

4. Drausmės ir administracinės tarybos nariu gali būti renkamas Liuksemburgo pilietis, bent penkerius metus esantis I advokatų sąraše ir nesantis Advokatų tarybos nariu.

5. Kai Drausmės ir administracinės tarybos negalima sudaryti pagal pirmiau pateiktą tvarką, jos narius skiria Advokatų taryba, kuriai priklauso pakeistini nariai.“

19 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 28 straipsnio 1 dalis numato galimybę apeliacine tvarka apskųsti Drausmės ir administracinės tarybos sprendimus.

20 Šio įstatymo redakcijos iki priimant 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymą to paties straipsnio 2 dalis numatė:

„Šiam tikslui įsteigiama Apeliacinė drausmės ir administracinė taryba, kurią sudaro du Apeliacinio teismo (*Cour d'appel*) teisėjai ir į I advokatų sąrašą įrašytas advokatas asesorius.

Nariai teisėjai ir juos pavaduojantys nariai, taip pat Taryboje dirbantis kancleris dvejiems metams skiriami Didžiojo Hercogo dekretu Aukščiausiojo teisingumo teismo (*Cour supérieure de justice*) teikimu. Jų atlyginimą nustato Didžiojo Hercogo nutarimas.

Advokatas asesorius ir jį pavaduojantis narys skiriamas Didžiojo Hercogo dekretu dvejiems metams. Jie renkami iš trijų bent penkerius metus I advokatų sąraše esančių kandidatų sąrašų, kuriuos kiekvienai pareigybei atskirai pateikia kiekviena Advokatų taryba.

Asesoriaus įgaliojimai yra nesuderinami su Advokatų tarybos nario ar Drausmės ir administracinės tarybos nario įgaliojimais.

Apeliacinė drausmės ir administracinė taryba posėdžiauja *Cour supérieure de justice*, kur taip pat veikia tarybos kanceliarija."

21 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 28 straipsnio 2 dalis, iš dalies pakeista 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymo 14 straipsniu, šiuo metu nustato:

„Šiam tikslui įsteigiama Apeliacinė drausmės ir administracinė taryba, kurią sudaro du Apeliacinio teismo (*Cour d'appel*) teisėjai ir trys į advokatų registro I sąrašą įrašyti advokatai asesoriai.

<...>

Advokatai asesoriai ir juos pavaduojantys nariai skiriami Didžiojo Hercogo dekretu dvejiems metams. Jie renkami iš penkių bent penkerius metus esančių advokatų registro I sąraše kandidatų sąrašų, kuriuos kiekvienai pareigybei atskirai pateikia kiekviena Advokatų taryba.

<...>

Apeliacinei drausmės ir administracinė tarybai pirmininkauja didžiausią darbo stažą turintis teisėjas."

22 Pagal 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 8 straipsnio 3 dalį, pakeistą 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymo 14 straipsnio V dalimi, kiekvieną iš advokatų registrų sudaro keturi sąrašai:

„1. I advokatų sąrašas, į kurį įrašyti 5 ir 6 straipsnio sąlygas atitinkantys bei išlaikę įstatymo numatytą praktikos baigimo egzaminą advokatai.

2. II advokatų sąrašas, į kurį įrašyti 5 ir 6 straipsnio sąlygas atitinkantys advokatai.

3. III advokatų sąrašas, į kurį įrašyti vadinamieji garbės advokatai (*avocats honoraires*).

4. IV advokatų sąrašas, į kurį įrašyti, praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą besiverčiantys advokatai."

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

23 Junginės Karalystės pilietis G. J. Wilson yra *barrister*. Nuo 1975 m. jis yra Anglijos ir Velso advokatūros narys. Jis verčiasi advokato praktika Liuksemburge nuo 1994 metų.

24 2003 m. balandžio 29 d. Advokatų taryba nurodė G. J. Wilson atvykti į egzaminą žodžiu, kurį numato 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymo 3 straipsnio 2 dalis.

25 2003 m. gegužės 7 d. G. J. Wilson atvyko į šį egzaminą lydimas Liuksemburgo advokato, tačiau pastarajam Advokatų taryba neleido dalyvauti šiame egzamine.

26 2003 m. gegužės 14 d. registruotu laišku Advokatų taryba pranešė G. J. Wilson apie atsisakymą įrašyti jį į advokatų registro IV advokatų sąrašą, į kurį įrašomi savo praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą besiverčiantys advokatai. Šį sprendimą ji pagrindė šiais motyvais:

„Advokatų tarybai Jus informavus, kad advokatui neleidžiama dalyvauti egzamine (o tai nėra numatyta įstatyme), Jūs atsisakėte būti egzaminuojamas nedalyvaujant Jūsų advokatui <...>. Todėl Advokatų taryba negalėjo patikrinti Jūsų kalbų žinių pagal 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo <...> 6 straipsnio 1 dalies d punktą."

27 Šiame laiške Advokatų taryba informavo G. J. Wilson, kad „pagal 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 26 straipsnio 7 dalį per 40 dienų nuo to laiško išsiuntimo šį sprendimą galima apskųsti Drausmės ir administracinei tarybai (pašto dėžutė 575, L-1025 Liuksemburgas)".

28 2003 m. liepos 28 d. G. J. Wilson Liuksemburgo administraciniame teisme (*Tribunal administratif de Luxembourg*) pareiškė ieškinį dėl šio sprendimo neįrašyti jo į sąrašą panaikinimo.

29 2004 m. gegužės 13 d. Sprendimu šis teismas paskelbė, kad jo jurisdikcijai nepriklauso nagrinėti šio ieškinio.

30 2004 m. birželio 22 d. G. J. Wilson dėl šio sprendimo Vyriausiajam administraciniam teismui (*Cour administrative*) padavė apeliacinį skundą.

31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Liuksemburgo įstatymu įtvirtintos teisės gynimo priemonės atitikties Direktyvos 98/5 9 straipsniui klausimas tiesiogiai susijęs su administracinių teismų jurisdikcija nagrinėti pagrindinę bylą. Iš esmės teismas klausia, ar Liuksemburgo nuostatos, įtvirtinančios kalbų mokėjimo patikrinimą Europos advokatams, norintiems verstis savo praktika Liuksemburge, nepažeidžia Bendrijos teisės.

32 Tokiomis sąlygomis *Cour administrative* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 98/5 <...> 9 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia tokią teisės gynimo priemonę, kokia yra numatyta 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatyme, iš dalies pakeistame 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymu?

2. Konkrečiai kalbant, ar tokie teisės gynimo organai, šiuo atveju Drausmės ir administracinė taryba (*Conseil disciplinaire et administratif*) ir Apeliacinė drausmės ir administracinė taryba (*Conseil disciplinaire et administratif d'appel*), gali būti laikomi „teisės gynimo priemone teisme pagal vidaus teisės nuostatas" Direktyvos 98/5 9 straipsnio prasme ir ar 9 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis nepripažįsta tokių teisės gynimo būdų, kurie apimtų kreipimąsi į vieną ar kelis panašaus pobūdžio organus, prieš suteikiant galimybę teisės klausimu kreiptis į „teismą" (šio straipsnio) prasme?

3. Ar valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms, suteikiant (kitos) valstybės narės advokatams teisę nuolat verstis advokato praktika pagal savo buveinės šalies profesinį vardą tam tikrose Direktyvos 98/5 5 straipsnio apibrėžtose veiklos srityse, leidžiama reikalauti, kad jie mokėtų šios (pirmosios) valstybės narės kalbas?

4. Konkrečiai kalbant, ar kompetentingos institucijos gali nustatyti sąlygą, jog teisė verstis praktika suteikiama tik tuomet, jei advokatas laiko visų (ar daugumos iš) trijų pagrindinių priimančios valstybės narės kalbų egzaminą žodžiu, kad kompetentingos valdžios institucijos galėtų patikrinti, ar advokatas moka tris kalbas, ir jei taip, kokios yra reikalaujamos procedūrinės garantijos, jei tokios apskritai yra?"

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos atsakyti į šiuos klausimus ir dėl jų priimtinumo

33 Liuksemburgo advokatūra, palaikoma Liuksemburgo vyriausybės, tvirtina, kad pirmieji du klausimai nepatenka į Teisingumo Teismo jurisdikciją. Iš tikrųjų šiais dviem klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti Direktyvos 98/5 9 straipsnį atsižvelgiant į nacionalines nuostatas. Tačiau Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos nei patikrinti nacionalinių nuostatų atitikties Bendrijos teisei, nei jų aiškinti.

34 Iš tikrųjų per procesą pagal EB 234 straipsnį Teisingumo Teismui nepriklauso spręsti dėl vidaus teisės normų suderinamumo su Bendrijos teise (žr., be kita ko, 1994 m. liepos 7 d. Sprendimo *Lamaire*, C-130/93, Rink. p. I-3215, 10 punktą). Be to, remiantis šiuo straipsniu įtvirtinta teisminio bendradarbiavimo sistema, nacionalines nuostatas turi aiškinti nacionaliniai teismai, o ne Teisingumo Teismas (žr., be kita ko, 1993 m. spalio 12 d. Sprendimo *Vanacker ir Lesage*, C-37/92, Rink. p. I-4947, 7 punktą).

35 Tačiau Teisingumo Teismas gali pateikti nacionaliniam teismui visapusišką Bendrijos teisės išaiškinimą, kuris galėtų būti naudingas priimti sprendimą dėl vidaus teisės normų suderinamumo su Bendrijos teise (žr. minėto sprendimo *Lamaire* 10 punktą).

36 Šiuo atveju pirmaisiais dviem klausimais prašoma išaiškinti Direktyvos 98/5 9 straipsnį, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų įvertinti, ar Liuksemburgo teisės aktuose įtvirtinta teisės gynimo priemonė atitinka šį straipsnį. Todėl jie patenka į Teisingumo Teismo jurisdikciją.

37 Be to, Liuksemburgo advokatūra tvirtina, kad sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra informacijos apie pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės gynimo organų pobūdį, sudėtį ir veikimo būdą, o tai, kalbant apie pirmuosius du klausimus, gali neleisti Teisingumo Teismui pateikti naudingo atsakymo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

38 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, atsižvelgiant į poreikį nacionaliniam teismui pateikti naudingą Bendrijos teisės išaiškinimą, reikia, kad pastarasis apibrėžtų faktines ir teisines aplinkybes, kuriomis kyla jo užduodami klausimai, arba bent paaiškintų faktines prielaidas, kuriomis šie klausimai paremti (žr., be kita ko, 1999 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Albany*, C-67/96, Rink. p. I-5751, 39 punktą ir 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Deliège*, C-51/96 ir C-191/97, Rink. p. I-2549, 30 punktą).

39 Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikiama informacija ne tik turi sudaryti galimybę Teisingumo Teismui pateikti tinkamus atsakymus, tačiau taip pat suteikti valstybių narių vyriausybėms bei suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti savo pastabas pagal Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį. Teisingumo

Teismas privalo užtikrinti, kad ši galimybė būtų suteikiama, atsižvelgdamas į tai, kad pagal šias nuostatas suinteresuotosioms šalims yra pranešama tik apie sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Albany* 40 punktą ir 2005 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Keller*, C-145/03, Rink. p. I-2529, 30 punktą).

40 Šiuo atveju, pirma, iš pagrindinės bylos šalių, valstybių narių vyriausybių ir Europos Bendrijų Komisijos pateiktų pastabų matyti, kad suinteresuotosios šalys galėjo susidaryti savo nuomonę dėl pirmųjų dviejų klausimų.

41 Pirma, Teisingumo Teismas mano gavęs pakankamai informacijos iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ir jam pateiktų pastabų, kad naudingai atsakytų į užduotus klausimus.

42 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, aišku, kad Teisingumo Teismas turi atsakyti į pirmuosius du klausimus.

Dėl esmės

43 Pirmaisiais dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės Teisingumo Teismo prašo išaiškinti nacionalinės teisės numatytos teisės gynimo priemonės sąvoką Direktyvos 98/5 9 straipsnio prasme, atsižvelgiant į Liuksemburgo teisės aktuose įtvirtintą teisės gynimo priemonę.

44 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Direktyvos 98/5 9 straipsnis nustato, kad dėl priimančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos sprendimų neįrašyti Europos advokatų, norinčių verstis praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, į advokatų sąrašus turi būti numatyta teisės gynimo priemonė teisme pagal vidaus teisės nuostatas.

45 Iš šios nuostatos aišku, jog valstybės narės turi imtis pakankamai veiksmingų priemonių Direktyvos 98/5 tikslui pasiekti ir užtikrinti, kad jos suteiktomis teisėmis atitinkami asmenys galėtų veiksmingai remtis nacionaliniuose teismuose (pagal analogiją žr.1986 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Johnston*, 222/84, Rink. p. 1651, 17 punktą).

46 Kaip pažymėjo Prancūzijos vyriausybė ir Komisija, šia nuostata įtvirtinta teisminė kontrolė yra bendrasis Bendrijos teisės principas, kylantis iš visoms valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, kuris taip pat yra įtvirtintas Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 ir 13 straipsniuose (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Johnston* 18 punktą; 1987 m. spalio 15 d. Sprendimo *Heylens ir kt.*, 222/86, Rink. p. 4097, 14 punktą; 2001 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-424/99, Rink. p. I-9285, 45 punktą ir 2002 m. liepos 25 d. Sprendimo *MRAX*, C-459/99, Rink. p. I-6591, 101 punktą).

47 Siekdama užtikrinti veiksmingą teisminę Direktyvoje 98/5 įtvirtintų teisių gynimą institucija, kuriai pavedama nagrinėti ieškinius dėl sprendimų neįrašyti į sąrašą, kaip numatyta šios direktyvos 3 straipsnyje, turi atitikti teismo sąvoką Bendrijos teisės prasme.

48 Ši sąvoka Teisingumo Teismo praktikoje buvo apibrėžta sprendžiant bylas, susijusias su nacionalinio teismo sąvoka EB 234 straipsnio prasme, nustatant kriterijus, kuriuos turi atitikti atitinkama institucija, pavyzdžiui, ji turi būti įsteigta teisėtai, būti nuolatinė, jos jurisdikcija turi būti privaloma, procesas – grindžiamas rungimosi

principu, ji turi taikyti teisės aktus (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 1966 m. birželio 30 d. Sprendimą *Vaassen-Göbbels*, 61/65, Rink. p. 377, 395 ir 1997 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Dorsch Consult*, C-54/96, Rink. p. I-4961, 23 punktą), taip pat ar ji yra nepriklausoma ir nešališka (žr. 1987 m. birželio 11 d. Sprendimo *Pretore di Salò prieš X*, 14/86, Rink. p. I-2545, 7 punktą; 1988 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Pardini*, 338/85, Rink. p. 2041, 9 punktą ir 2001 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *De Coster*, C-17/00, Rink. p. I-9445, 17 punktą).

49 Nepriklausomumo, kuris yra neatskiriamas nuo teisminės funkcijos, sąvoka pirmiausia reikalauja, kad atitinkama institucija būtų nepriklausoma nuo sprendimą, dėl kurio pareikštas ieškinys, priėmusios valdžios institucijos (žr. šiuo klausimu 1993 m. kovo 30 d. Sprendimo *Corbiau*, C-24/92, Rink. p. I-1277, 15 punktą ir 2002 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Schmid*, C-516/99, Rink. p. I-4573, 36 punktą).

50 Be to, ši sąvoka apima du aspektus.

51 Pirmasis, išorinis aspektas reiškia tai, kad institucija turi būti apsaugota nuo išorinės įtakos ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių sprendimų laisvei, kiek tai susiję su jiems nagrinėti pateikiamomis bylomis (žr. 1999 m. vasario 4 d. Sprendimo *Köllensperger ir Atzwanger*, C-103/97, Rink. p. I-551, 21 punktą ir 2000 m. liepos 6 d. Sprendimo *Abrahamsson ir Anderson*, C-407/98, Rink. p. I-5539, 36 punktą; taip pat tuo pačiu klausimu žr. 1984 m. birželio 28 d. Europos Žmogaus teisių teismo sprendimą *Campbell ir Fell prieš Jungtinę Karalystę, série A* Nr. 80, § 78). Ši būtina laisvė nuo tokių išorinių veiksnių reikalauja tam tikrų garantijų, kaip antai teisėjų nepašalinamumas, galinčių apsaugoti asmenį nuo tų, kuriuos jis turi teisti (šiuo klausimu žr. 1998 m. spalio 22 d. Sprendimo *Jokela ir Pitkäranta*, C-9/97 ir C-118/97, Rink. p. I-6267, 20 punktą).

52 Antrasis, vidinis aspektas papildo nešališkumo sąvoką ir reikalauja laikytis vienodo požiūrio bylos šalių ir jų atitinkamų interesų, susijusių su bylos dalyku, atžvilgiu. Šis

aspektas reikalauja objektyvumo (žr. šiuo klausimu minėto sprendimo *Abrahamsson ir Anderson* 32 punktą) ir jokio suinteresuotumo bylos baigtimi nebuvimo, išskyrus, kad ginčas būtų išspręstas griežtai laikantis teisės normų.

53 Ši būtinybė užtikrinti nepriklausomybę ir nešališkumą reikalauja, kad egzistuotų taisyklės, be kita ko, dėl teismo sudėties, jo narių paskyrimo, kadencijos bei susilaikymo, nusišalinimo ir atšaukimo priežasčių, kad teisės subjektams nekiltų jokių abejonių dėl to, jog šiam teismui nedaro įtakos išoriniai veiksniai, ir dėl jo neutralumo susikertančių interesų atžvilgiu (žr. šiuo klausimu minėtų sprendimų *Dorsch Consult* 36 punktą, *Köllensperger ir Atzwanger* 20–23 punktus ir *De Coster* 18–21 punktus; taip pat šiuo klausimu žr. 1984 m. spalio 26 d. Europos Žmogaus teisių teismo sprendimo *De Cubber prieš Belgiją, série A* Nr. 86, § 24).

54 Šiuo atveju Drausmės ir administracinę tarybą, kurios sudėtį nustato 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 24 straipsnis, sudaro vien advokatai, kurie yra Liuksemburgo piliečiai, įrašyti į advokatų registro I sąrašą, t. y. advokatai, besiverčiantys advokato praktika pagal Liuksemburgo profesinį vardą, išlaikę praktikos baigimo egzaminą ir išrinkti atitinkamuose Liuksemburgo ir Dykircho advokatūrų visuotiniuose susirinkimuose.

55 Kalbant apie Apeliacinę drausmės ir administracinę tarybą, 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 28 straipsnio 2 dalies pakeitimas 2002 m. lapkričio 13 d. Įstatymo 14 straipsniu suteikia dominuojantį vaidmenį ne teisėjams, o nariams asesoriams, kurie turi būti įrašyti į tą patį sąrašą ir kuriuos siūlo kiekviena iš šio sprendimo ankstesniame punkte nurodytų Advokatų tarybų.

56 Todėl, kaip nurodė generalinė advokatė savo išvados 47 punkte, dėl Advokatų tarybos, kurios nariai pagal 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 16 straipsnį yra į

advokatų registro I sąrašą įrašyti advokatai, sprendimų neįrašyti į sąrašą visų pirma sprendžia organas, kurį išimtinai sudaro į tą patį sąrašą įrašyti advokatai, o apeliacine instancija – organas, kuriame tokie advokatai sudaro daugumą.

57 Europos advokatas, kurį Advokatų taryba atsisakė įrašyti į advokatų registro IV sąrašą, turi pagrindą bijoti, kad, nelygu atvejis, visi arba dauguma šių organų narių turi interesą, priešingą jo interesui, t. y. patvirtinti sprendimą, kuriuo neleidžiama konkurentui, įgijusiam savo profesinę kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje, patekti į rinką, ir baimintis, kad bus pažeistas vienodo požiūrio principas nagrinėjamų interesų atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 1989 m. birželio 22 d. Europos Žmogaus teisių teismo sprendimą *Langborger prieš Švediją, série A* Nr. 155, § 35).

58 Todėl tokių organų, kokie aptariami pagrindinėje byloje, sudarymo taisyklės negali pakankamai užtikrinti jų nešališkumo.

59 Priešingai nei tvirtina Liuksemburgo advokatūra, šių sudarymo taisyklių vertinimo negali pakeisti 1991 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybė pateikti kasacinį skundą dėl Apeliacinės drausmės ir administracinės tarybos sprendimų.

60 Iš tikrųjų Direktyvos 98/5 9 straipsnis, nors ir nedraudžia iš pradžių skundą pateikti neteisminiam organui, bet ir nenumato, kad suinteresuotasis asmuo gali kreiptis į teismą tik išnaudojęs kitas teisių gynimo priemones. Bet kuriuo atveju darant prielaidą, kad nacionalinis įstatymas numato neteisminę teisių gynimo priemonę, minėtas 9 straipsnis reikalauja suteikti galimybę veiksmingai ir per protingą terminą

(pagal analogiją žr. 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, nuo C-250/99 P iki C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 180–205 ir 223–234 punktus) kreiptis į teismą Bendrijos teisės prasme, kurio jurisdikcijai priklauso spręsti ir fakto, ir teisės klausimus.

61 Taigi neatsižvelgiant į tai, ar išankstinis kreipimasis į neteisminius organus yra suderinamas su protingo termino reikalavimu, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės kasacinio teismo (*Cour de cassation*) jurisdikcija yra apribota tik teisės klausimų nagrinėjimu, konkrečiai kalbant, jis neturi visos jurisdikcijos (šiuo klausimu žr. 1998 m. birželio 9 d. Europos Žmogaus teisių teismo sprendimą *Incal prieš Turkiją*, Sprendimų rinkinys 1998-IV, p. 1547, § 72).

62 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmuosius du klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 98/5 9 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis apskundimo procedūrą, kurią taikant sprendimas neįrašyti į sąrašą, kaip numatyta šios direktyvos 3 straipsnyje, visų pirma turi būti skundžiamas tik iš advokatų, besiverčiančių advokato praktika pagal priimančiosios valstybės narės profesinį vardą, sudarytam organui, apeliacine tvarka – organui, kurio daugumą sudaro minėti advokatai, o kasacinį skundą šios valstybės narės aukščiausiajai teisminei instancijai galima pateikti tik dėl teisės, o ne fakto klausimų.

Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų

63 Trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, nacionalinis teismas klausia, ar (o atsakius teigiamai) ir kokiomis aplinkybėmis Bendrijos teisė

leidžia priimančiajai valstybei narei reikalauti, kad teisė nuolat verstis advokato praktika toje valstybėje narėje pagal buveinės šalies profesinį vardą priklausytų nuo tos valstybės narės kalbos žinių patikrinimo.

64 Šiuo klausimu iš Direktyvos 98/5 šeštos konstatuojamosios dalies matyti, kad ja Bendrijos teisės aktų leidėjas, be kita ko, siekė panaikinti nacionalinės teisės normų, reglamentuojančių registravimąsi kompetentingose institucijose, skirtumus, dėl kurių atsiranda nelygybė ir kliūtys laisvam judėjimui (taip pat šiuo klausimu žr. 2000 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Liuksemburgas prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-168/98, Rink. p. I-9131, 64 punktą).

65 Šiomis aplinkybėmis Direktyvos 98/5 3 straipsnis numato, kad advokatas, pageidaujantis verstis praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje jis įgijo profesinę kvalifikaciją, registruojasi tos valstybės narės kompetentingoje institucijoje, kuri turi jį įregistruoti pateikus „pažymėjimą, patvirtinantį jo registraciją buveinės valstybės narės kompetentingoje institucijoje“.

66 Atsižvelgiant į šio sprendimo 64 punkte primintą Direktyvos 98/5 tikslą, reikia manyti, kaip mano ir Jungtinės Karalystės vyriausybė bei Komisija, jog šios direktyvos 3 straipsnyje Bendrijos teisės aktų leidėjas visiškai suderino išankstines sąlygas, kurias reikia įvykdyti norint naudotis direktyvos suteikta teise.

67 Todėl pažymėjimo, patvirtinančio registraciją buveinės valstybės narės kompetentingoje institucijoje, pateikimas priimančiosios valstybės narės kompetentingai institucijai yra vienintelė sąlyga, kurią suinteresuotasis asmuo turi įvykdyti, kad būtų užregistruotas ir galėtų verstis praktika šioje valstybėje pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą.

68 Tokią analizę patvirtina Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, skirtos padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje įgyta kvalifikacija, pasiūlymo (KOM(94) 572 galutinis) aiškinamasis memorandumas, kuriame komentuojant 3 straipsnį patikslinama, jog „registracija (priimančiosios valstybės narės kompetentingoje institucijoje) įsigalioja nuo to momento, kai pareiškėjas pateikia pažymėjimą, patvirtinantį jo registraciją buveinės valstybės kompetentingoje valdžios institucijoje". (Neoficialus vertimas)

69 Kaip jau yra pažymėjęs Teisingumo Teismas, Bendrijos teisės aktų leidėjas, siekdamas palengvinti pagrindinės įsisteigimo laisvės įgyvendinimą konkrečiai migruojančių advokatų kategorijai, nenumatė išankstinio suinteresuotųjų asmenų žinių patikrinimo (žr. minėto sprendimo *Liuksemburgas prieš Parlamentą ir Tarybą* 43 punktą).

70 Taigi Direktyva 98/5 neleidžia numatyti egzamino žodžiu, per kurį priimančiosios valstybės narės kompetentinga institucija patikrina suinteresuotojo asmens kalbų žinias, kaip sąlygos Europos advokato registracijai šioje institucijoje.

71 Kaip pažymėjo G. J. Wilson, Jungtinės Karalystės vyriausybė ir Komisija, išankstinio Europos advokato žinių, be kita ko, ir kalbos žinių patikrinimo sistemos atsisakymas Direktyvoje 98/5 papildomas daugeliu taisyklių, kuriomis siekiama užtikrinti tinkamą teisės subjektų apsaugos ir gero teisingumo vykdymo lygį Bendrijoje (žr. minėto sprendimo *Liuksemburgas prieš Parlamentą ir Tarybą* 32 ir 33 punktus).

72 Todėl Direktyvos 98/5 4 straipsnyje numatytu reikalavimu Europos advokatams priimančiojoje valstybėje narėje verstis praktika pagal buveinės šalyje vartojamą

profesinį vardą siekiama, kaip nurodyta šios direktyvos devintoje konstatuojamojoje dalyje, atskirti juos nuo advokatų, integruotų į šios valstybės narės profesiją, kad teisės subjektas būtų informuotas, jog profesionalas, kuriam jis patiki savo gynybą, neįgijo profesinės kvalifikacijos šioje valstybėje narėje (žr. šiuo klausimu minėto sprendimo *Liuksemburgas prieš Parlamentą ir Tarybą* 34 punktą) ir nebūtinai turi pakankamų kalbos žinių dirbti su jo byla.

73 Kalbant apie kliento atstovavimą ir gynybą teismo procese, pagal Direktyvos 98/5 5 straipsnio 3 dalį valstybėms narėms leidžiama nurodyti Europos advokatams, besiverčiantiems praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, dirbti arba kartu su teisininku, kuris verčiasi advokato praktika atitinkamoje teisminėje institucijoje ir, jei būtina, atsakingo tai institucijai, arba su *„avoué“*, besiverčiančiu praktika joje. Tokia galimybė leidžia papildyti galimas nepakankamas Europos advokato priimančiosios valstybės narės teismuose vartojamų kalbų žinias.

74 Pagal Direktyvos 98/5 6 ir 7 straipsnius Europos advokatas privalo laikytis ne tik savo valstybės narės profesinės veiklos ir etikos taisyklių, bet ir priimančiosios valstybės narės taisyklių, priešingu atveju jam gali būti skiriamos drausminės nuobaudos ir kilti profesinė atsakomybė (žr. minėto sprendimo *Liuksemburgas prieš Parlamentą ir Tarybą* 36–41 punktus). Tarp advokatams taikomų etikos taisyklių paprastai yra, kaip numatyta Europos Sąjungos advokatūrų ir teisininkų draugijos tarybos (CCBE) priimtame Etikos kodekse, pareiga, už kurios nesilaikymą skiriama drausminė nuobauda, nenagrinėti bylų, kurios, kaip žino ar privalo žinoti teisininkai, nepatenka į jų kompetenciją, pavyzdžiui, dėl nepakankamo kalbos mokėjimo (žr. minėto sprendimo *Liuksemburgas prieš Parlamentą ir Tarybą* 42 punktą). Iš tikrųjų Europos advokatui dialogui su klientais iš priimančiosios valstybės narės, valdžios institucijomis ir profesinėmis įstaigomis, taip pat priimančiosios valstybės narės priimtų etikos taisyklių laikymuisi gali reikėti pakankamų kalbos žinių arba kreiptis pagalbos, jeigu tų žinių nepakanka.

75 Reikia taip pat pažymėti, kaip tai padarė Komisija, kad vienas iš Direktyvos 98/5 tikslų, nurodytų jos penktoje konstatuojamojoje dalyje yra „suteikiant galimybę teisininkams verstis nuolatine advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje pagal jų buveinės valstybėje vartojamą profesinį vardą, (patenkinti) teisinių paslaugų klientų (poreikius), kuriems dėl didėjančių prekybos srautų, visų pirma nulemtų vidaus rinkos, yra reikalinga teisinė pagalba atliekant tarpvalstybinius sandorius, kuomet dažnai reikia taikyti tarptautinę teisę, Bendrijos teisę ir vidaus teisę". Tokiose tarptautinėse bylose, taip pat ir bylose, kuriose reikia taikyti kitos valstybės narės nei priimančioji teisę, gali nereikėti tokio paties pastarosios valstybės narės kalbų mokėjimo kaip bylose, kuriose taikoma šios valstybės narės teisė.

76 Galiausiai reikia pažymėti, kad Europos advokato prilyginimo priimančiosios valstybės narės advokatui, – o šį procesą, kaip nurodoma keturioliktoje konstatuojamojoje dalyje, ir siekia palengvinti Direktyva 98/5, – sąlyga, numatyta šios direktyvos 10 straipsnyje, reikalauja, kad suinteresuotasis asmuo įrodytų, jog efektyviai ir reguliariai ne trumpiau kaip trejus metus praktikavo šios valstybės narės teisę arba, jei šis laikotarpis trumpesnis, įrodytų visas kitas šios teisės žinias, su ja susijusį išsilavinimą ar profesinę patirtį. Tokia priemonė Europos advokatui, norinčiam integruotis į priimančiosios valstybės narės profesiją, sudaro sąlygas išmokti šios valstybės narės kalbą ar kalbas.

77 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti, jog Direktyvos 98/5 3 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis numatyti sąlygą, kad advokatas registruojamas kitos valstybės narės nei ta, kurioje įgijo savo profesinę kvalifikaciją, kompetentingoje institucijoje, kad galėtų verstis advokato praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, tik iš anksto patikrinus, ar jis moka priimančiosios valstybės narės kalbas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

78 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/5/EB, skirtos padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija, 9 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis teisės gynimo priemonę, pagal kurią sprendimas neįrašyti į sąrašą, kaip numatyta šios direktyvos 3 straipsnyje, visų pirma turi būti skundžiamas tik iš advokatų, besiverčiančių advokato praktika pagal priimančiosios valstybės narės profesinį vardą, sudarytam organui, apeliacine tvarka – organui, kurio daugumą sudaro minėti advokatai, o kasacinį skundą šios valstybės narės aukščiausiajai teisminei instancijai galima pateikti tik dėl teisės, o ne fakto klausimų.**

2. **Direktyvos 98/5 3 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis numatyti sąlygą, kad advokatas registruojamas kitos valstybės narės nei ta, kurioje įgijo savo profesinę kvalifikaciją, kompetentingoje institucijoje, kad galėtų verstis advokato praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą, tik iš anksto patikrinus, ar jis moka priimančiosios valstybės narės kalbas.**

Parašai.